

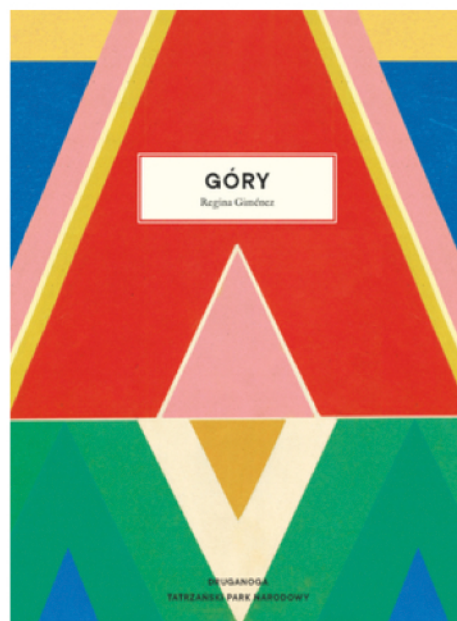
Warsztaty literacko-plastyczne na podstawie książki: "Góry"

Tekst i ilustracje: Regina Giménez

Wydawnictwo Druganoga

Tatrzański Park Narodowy

Autorka scenariusza: Magdalena Czepe-Pietruszewska



Wiek uczestników: 10+

Czas trwania: 70 min

Informacja o książce: Połączenie wiedzy geograficznej i sztuki. Niezwykła oprawa graficzna sprawia, że fakty, ciekawostki o górach i dane statystyczne stają się bardziej czytelne, jednocześnie pobudzając wyobraźnię i wrażliwość estetyczną.

Cele:

- rozwijanie zainteresowań i wzbogacanie wiedzy geograficznej, zwłaszcza z zakresu orografii
- doskonalenie umiejętności niezbędnych do korzystania z mapy
- rozwijanie wrażliwości estetycznej
- rozwijanie twórczego myślenia oraz twórczej ekspresji plastycznej
- kształtowanie pozytywnej relacji z książką

Materiały i narzędzia:

taśma malarska, naklejki do wypisania imion, kartki z napisami: "prawda" i "fałsz", kredki, arkusze papieru do sporządzenia umowy, oraz burzy mózgów, flamastry, rzutnik (opcjonalnie), farby tempery (w porównaniu do zwykłych farb plakatowych schną dużo szybciej), szerokie pędzle malarskie, białe kartki (papier techniczny), czarne kartki (papier techniczny), kilka (jedna na parę / trójkę uczestników) map hipsometrycznych (najlepiej Tatr), nożyczki, kleje w sztyfcie, wydrukowane załączniki do scenariusza

1. Przywitanie

Prowadzący przedstawia się, następnie rozdaje uczestnikom naklejki lub kawałki taśmy malarskiej, na których wpisują swoje imiona. Każdy z uczestników otrzymuje kartkę z "nastrojomerzem" (załącznik nr 1). Uczestnicy kolorują góry zgodnie z nastrojem (pokolorowanie całej góry oznacza wypełnienie daną emocją). Chętne osoby mogą zaprezentować swoje prace - opowiedzieć jak się czują.

2. Krótkie przedstawienie przebiegu warsztatu i omówienie zasad:

Prowadzący krótko opowiada dzieciom o tym, co je czeka na zajęciach, jak będzie wyglądał przebieg warsztatów (pokazuje okładkę książki, na podstawie której zostały skonstruowane warsztaty). Przedstawia umowę grupową (propozycja zapisanych haseł: uważnie się słuchamy, jesteśmy dla siebie życzliwi, bawimy się bezpiecznie i w razie potrzeby pomagamy sobie wzajemnie, każdy ma prawo do wypowiedzi, podczas zajęć nie korzystamy z telefonów). Prowadzący krótko opowiada o poszczególnych punktach, upewnia się, że umowa jest zrozumiała. Uczestnicy spotkania (prowadzący też! ;) podpisują umowę.

3. Rozgrzewka - sprawdźmy, co już wiemy

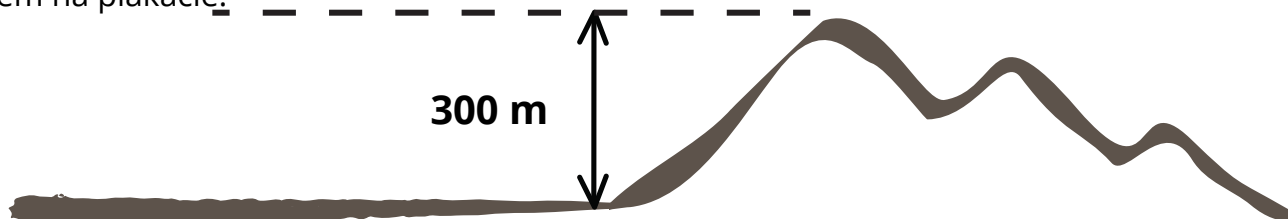
Na podłodze przyklejamy taśmę malarską. Po jednej stronie linii kładziemy kartkę z napisem "prawda", po drugiej "fałsz". Prowadzący czyta zdania, a uczestnicy, którzy stoją początkowo na taśmie, mają przeskakiwać na odpowiednią stronę / pole. Kto się pomyli – odpada. Wygrywa osoba, która wytrwa do samego końca.

Zdania:

- Góry mogą mieć bardzo różne kształty. (prawda)
- Wiele gór na naszej planecie to wulkany. (prawda)
- Mount Everest jest najwyższą górą na świecie. (prawda)
- Są góry bez wierzchołka. (fałsz)
- Na wierzchołku góry temperatura jest wyższa niż w dolinach. (fałsz)
- Góry znajdują się w każdym miejscu na Ziemi. Nawet na środku oceanu. (prawda)
- Najwyższe szczyty na Ziemi znajdują się w Ameryce Południowej. (fałsz)
- Góry mogą mieć wiele kolorów. (prawda)

4. Jakie są góry? I... co to jest góra? Przywołanie doświadczeń uczestników.

- Na sporym arkuszu papieru - plakacie prowadzący pisze słowo "GÓRY". Rysuje strzałkę i pisze: "Nazwy" po czym zapisuje nazwy gór, szczytów, w których były dzieci (albo nazwy, które pamiętają z książek / filmów).
- Rysuje kolejną strzałkę i pisze: "Jakie są góry?". Uczestnicy zapisują pod strzałką różne określenia, które przychodzą im do głowy (wysokie, skaliste, niebezpieczne, piękne itd.).
- Prowadzący prezentuje ilustrację ze str. 5, rysuje na plakacie kolejną strzałkę i pyta co to właściwie jest góra. Zapisuje pomysły uczestników, gdy te się wyczerpią (może tak być, że się nie pojawiają, ponieważ tworzenie definicji jest trudną sztuką) prowadzący podaje definicję z książki (str. 4): "Geolodzy definiują górę jako wypukłą formę ukształtowania terenu o wysokości większej niż 300 m względem otaczającej ją powierzchni, zwieńczoną jednym lub kilkoma szczytami (tu następuje prezentacja odpowiednich stron w książce). Prowadzący ilustruje definicję prostym rysunkiem na plakacie.



Część główna

1. Jak powstają góry?

8 min

Prowadzący za pomocą obrazu z projektora / wydrukowanej ilustracji pokazuje przekrój Ziemi (załącznik nr 2). Przekrój można też narysować na tablicy - celem jest szybkie zobrazowanie poszczególnych warstw Ziemi. Prowadzący czyta fragment książki (str. 8): "Skorupę ziemską tworzą płyty tektoniczne, które powoli, ale stale przesuwiają się po płaszczu ziemskim. W zależności od rodzaju ruchów płyt tektonicznych powstają różne ukształtowania terenu."

Rozdaje uczestnikom zajęć ilustracje i opisy (załącznik nr 3). Dzieci pracują w parach. Zadaniem jest połączenie ilustracji z opisami. Po wykonaniu zadania prowadzący za pomocą książki (str. 9) pokazuje prawidłowe rozwiązanie.

2. Kolory gór

5 min

Prowadzący otwiera książkę na stronach 24-25 (KOLOROWE góry) i czyta: "Istnieją szczyty w odcieniach czerwieni, złota, pomarańczy, turkus, fioleto... Choć wydaje się to niemożliwe, czasami wszystkie te kolory się łączą. W efekcie powstają jedne z najbardziej zjawiskowych i najpiękniejszych krajobrazów na naszej planecie. Kolory gór zależą od minerałów występujących na ich terenach - każdy z nich może mieć inny odcień. [...]"

Niektóre z takich wielokolorowych gór, np. argentyńskie Cerro de los Siete Colores i Painted Hills w Oregonie, zostały wpisane na listę światowego dziedzictwa UNESCO." Za pomocą rzutnika lub wydrukowanych obrazów prowadzący pokazuje zdjęcia wspomnianych gór (załącznik nr 4).

3. Kolory gór - wstęp do pracy plastycznej

6 min

Uczestnicy otrzymują kartki formatu A5 (techniczne), szerokie pędzle i farby temperey. Zadaniem jest pomalowanie arkuszy papieru. Uczestnicy dobierają kolory zgodnie ze swoją artystyczną wizją - kartki posłużą im potem do stworzenia pracy kolażowej z górami.

4. Góry na mapach

14 min

Pomalowane temperami kartki muszą wyschnąć, w tym czasie następuje zmiana zagadnienia na mapy i graficzną prezentację powierzchni Ziemi. Dzieci w parach lub grupach oglądają mapy hipsometryczne (najlepiej Tatr). Prowadzący pyta o linie na mapie (poziomice): czy ktoś wie, do czego służą i co oznaczają pojawiające się na nich liczby? Wyjaśnia, że są to poziomice, czyli izohipsy.

Prowadzący prezentuje ilustrację ze strony 38 i czyta: "Jeśli poziomice leżą bardzo blisko siebie, oznacza to, że wysokość terenu znacząco zmienia się na krótkim odcinku, a zatem teren jest stromy. Jeżeli natomiast poziomice znajdują się daleko od siebie, to nachylenie terenu jest umiarkowane, a powierzchnia - bardziej płaska." Prowadzący pyta, czy teren przedstawiony na mapach jest stromy, czy płaski.

Sposób wyznaczania poziomicy zobrazować można za pomocą... dłoni.*

* Pomysł pochodzi z książki:

K. Ujma, *Ahoj Przyrodę! 74 projekty badawcze dla dzieci*, Wydawnictwo Nieśpieszne, Kraków 2022, s. 141 - 143



Jeśli złoży się dłoń w pięść i potraktuje jak górę, jej najwyższy punkt będzie szczytem. Dzieci zaznaczają szczyt rysując pisakiem (zmywalnym!) kropkę. Podobnie zaznaczają pozostałe szczyty i łączą linią punkty na dłoni o jednakowej wysokości. Jeśli pięść była górą, to rozprostowana dłoń jest mapą z poziomcami.

4. Praca plastyczna

12 min

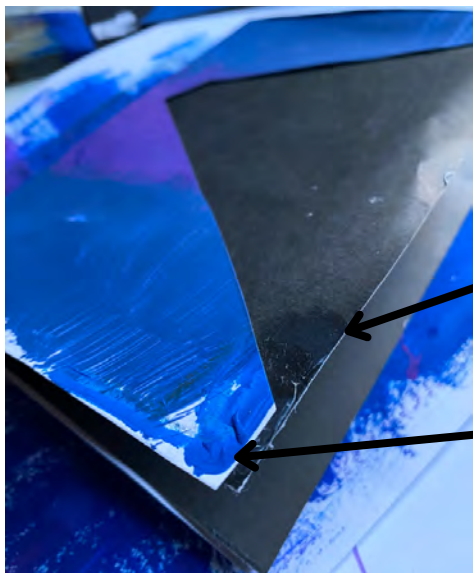
Uczestnicy tworzą prace kolażowe z cytatem z książki (str. 4): "[...] góry są osobnym światem, pełnym cudów i niespodzianek". Prowadzący pyta, co oznaczają te słowa. Po krótkiej rozmowie opowiada na czym polega tworzenie pracy plastycznej.



Za pomocą linijki rysujemy kształt góry. Wycinamy.

Z pomalowanej wcześniej kartki formatu A5 należy wyciąć kształt góry / gór.

Do tego zadania przyda się linijka oraz książka (strona 5) jako inspiracja przy wyborze kształtu.



Czarną techniczną kartkę składamy na pół. Przyklejamy pomalowaną temperami kartkę z wyciętą górą.

Czarna złożona kartka.

Pomalowana temperami kartka, z której wycięty został kształt góry.



Z czarnej kartki wycinamy górę. Wewnątrz wklejamy górę malowaną temperą

Wycięta góra z czarnej kartki.

Przyklejona góra malowana temperą.



Przyklejamy cytat i wycięte wybrane grafiki (załącznik nr 5).

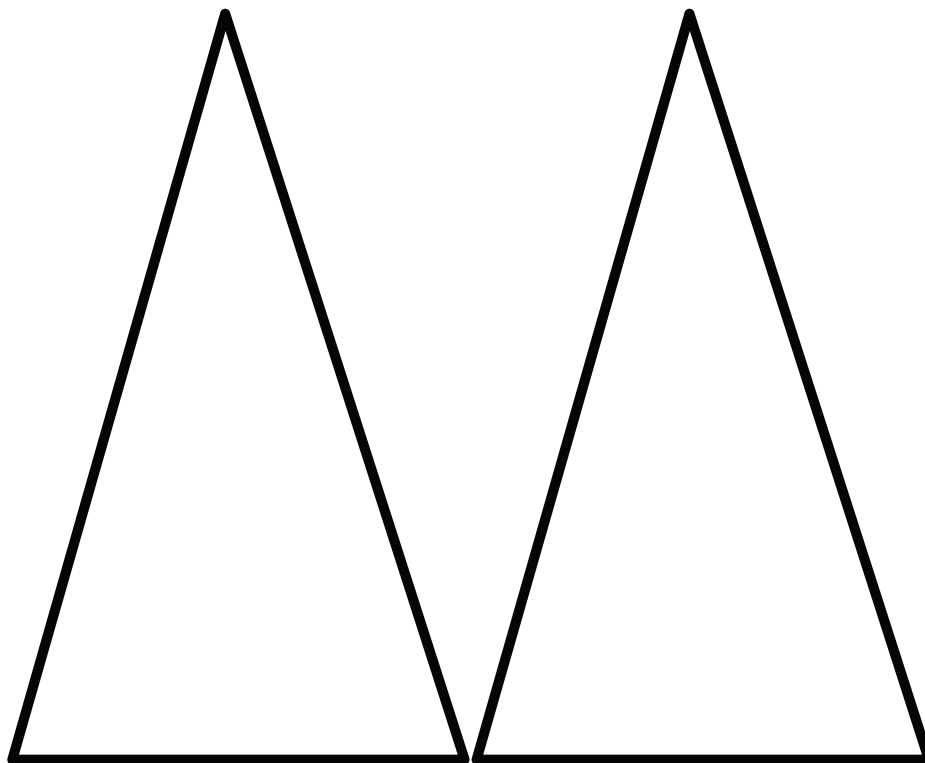
Zakończenie

5 min

Wspólne oglądanie i rozmowa na temat prac i interpretacji cytatu. Podziękowanie i pożegnanie.

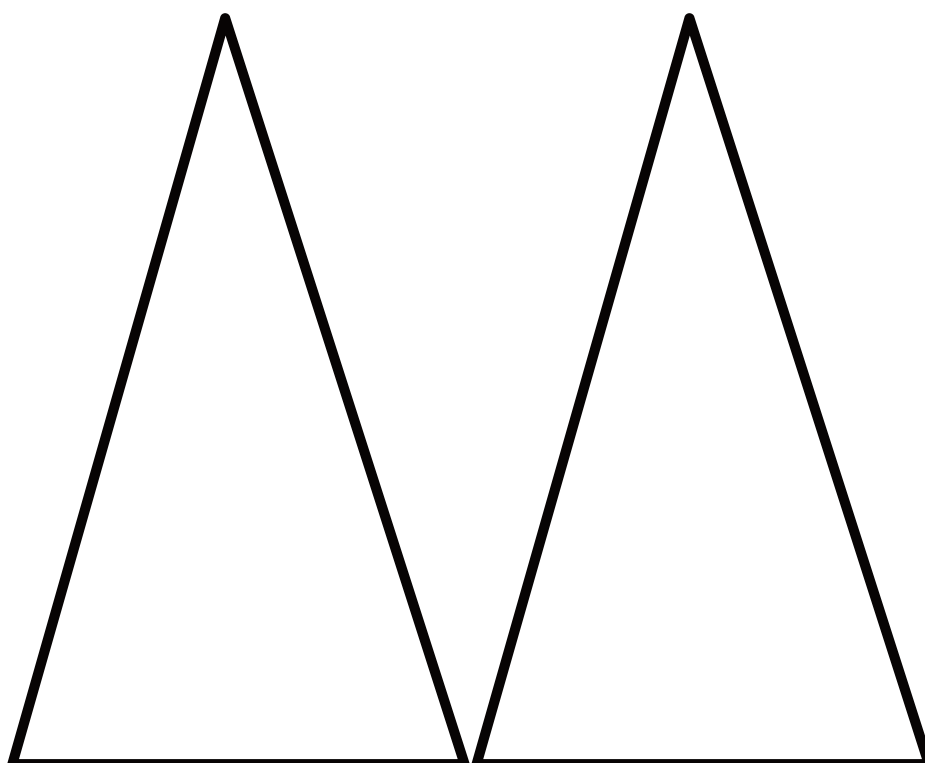
Załącznik nr 1

nastrojomierz:



energia

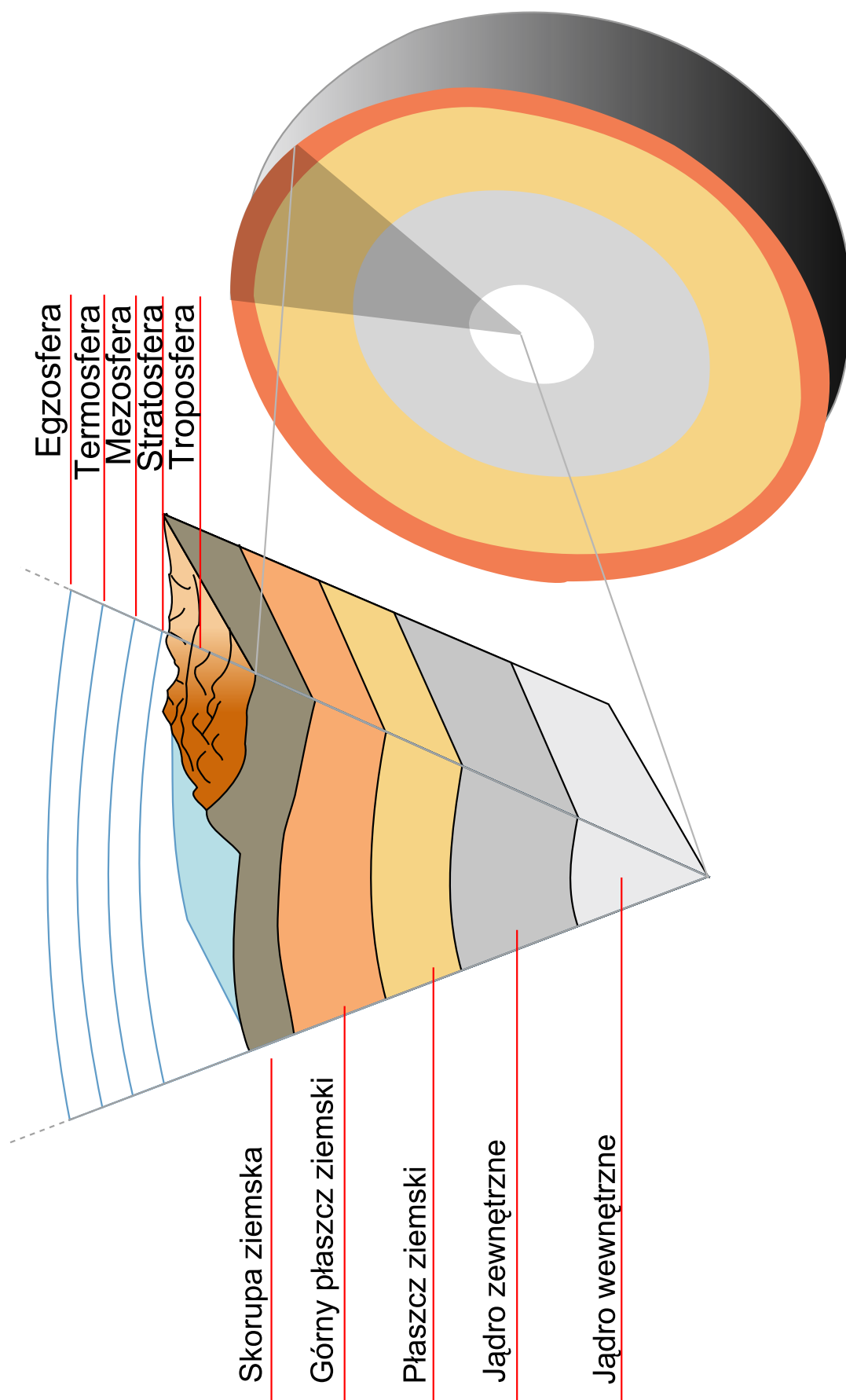
ciekawość



zadowolenie

spokój

Załącznik nr 2



Załącznik nr 3



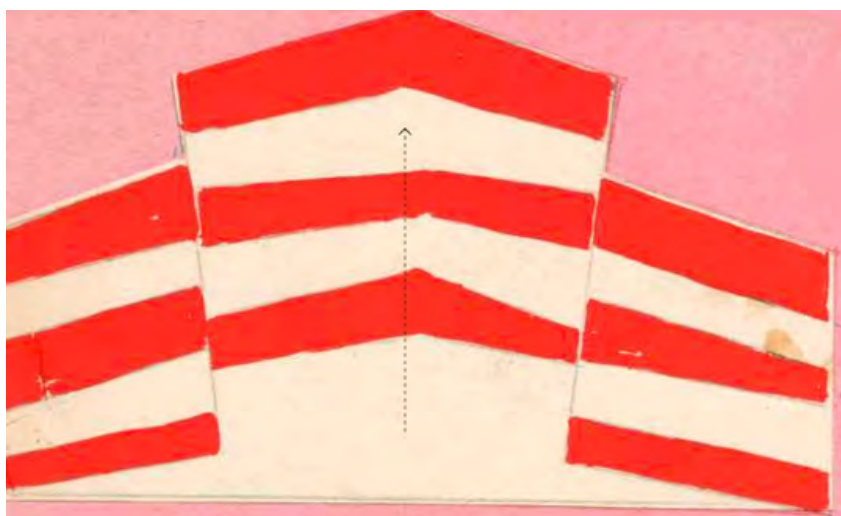
ERUPCJA WULKANICZNA

Kiedy magma wybucha spod ziemi i wypływa na powierzchnię w postaci lawy, po zastygnięciu tworzy nową warstwę skalną.



FAŁDOWANIE

Dochodzi do niego, kiedy dwie płyty tektoniczne przesuwają się po płaszczu ziemskim i napierają na siebie nawzajem. W trakcie tego procesu ich krawędzie wypiętrzają się i fałdują, tworząc góry fałdowe.



ZRĄB

Gdy skorupa ziemska pęka, tworząc szczeliny lub uskoki, dwie sąsiednie płyty tektoniczne mogą na siebie nachodzić. Ta, która się uniesie, utworzy góry.



GÓRY KOPUŁOWE

Powstają, gdy duża ilość stopionej skały (magmy) próbuje wydostać się spod ziemi, nie powodując erupcji jak w przypadku wulkanu, i wypycha warstwy skał. Tworzą się wybrzuszenia. Po ich ochłodzeniu i zakrzepnięciu powstają tzw. góry kopułowe.



Cerro de los Siete Colores

źródło: es.wikipedia.org/

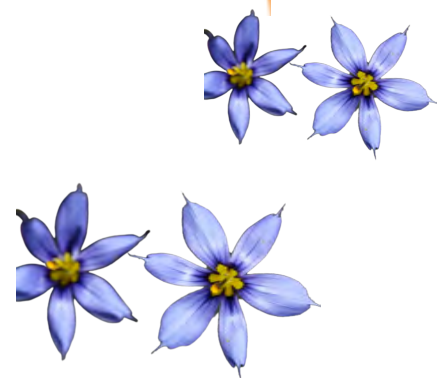
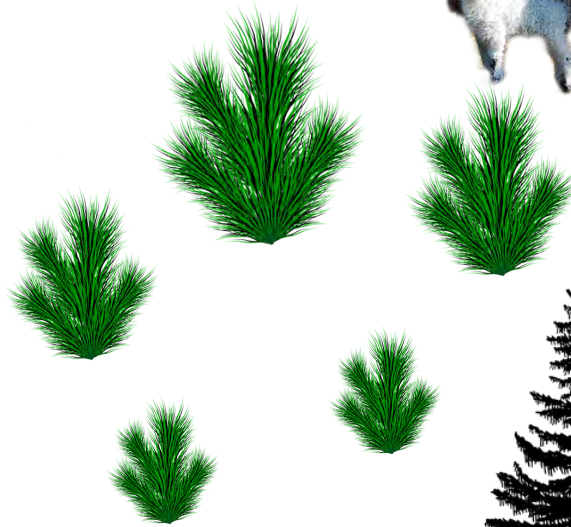
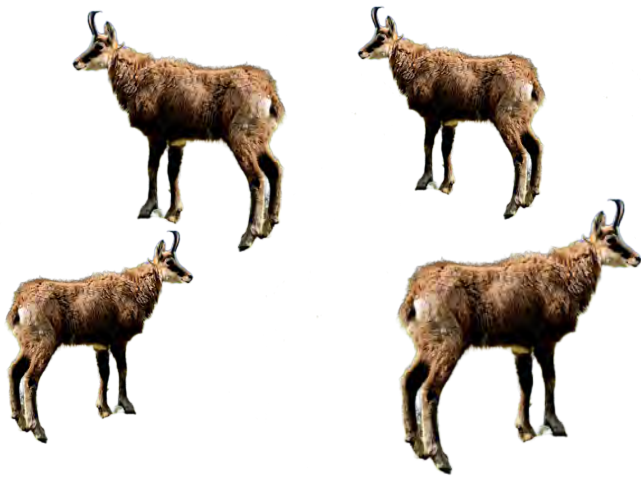


Painted Hills near Mitchell, Oregon

źródło: <https://en.wikipedia.org/>

Photography by User: MrX

Załącznik nr 5





"[...] góry są osobnym światem,
pełnym cudów i niespodzianek.

"[...] góry są osobnym światem,
pełnym cudów i niespodzianek.

"[...] góry są osobnym światem,
pełnym cudów i niespodzianek.

"[...] góry są osobnym światem,
pełnym cudów i niespodzianek.

"[...] góry są osobnym światem,
pełnym cudów i niespodzianek.

"[...] góry są osobnym światem,
pełnym cudów i niespodzianek.

"[...] góry są osobnym światem,
pełnym cudów i niespodzianek.

"[...] góry są osobnym światem,
pełnym cudów i niespodzianek.

"[...] góry są osobnym światem,
pełnym cudów i niespodzianek.

"[...] góry są osobnym światem,
pełnym cudów i niespodzianek.

"[...] góry są osobnym światem,
pełnym cudów i niespodzianek.

"[...] góry są osobnym światem,
pełnym cudów i niespodzianek.

"[...] góry są osobnym światem,
pełnym cudów i niespodzianek.

"[...] góry są osobnym światem,
pełnym cudów i niespodzianek.

"[...] góry są osobnym światem,
pełnym cudów i niespodzianek.

"[...] góry są osobnym światem,
pełnym cudów i niespodzianek.

"[...] góry są osobnym światem,
pełnym cudów i niespodzianek.

"[...] góry są osobnym światem,
pełnym cudów i niespodzianek.

"[...] góry są osobnym światem,
pełnym cudów i niespodzianek.

"[...] góry są osobnym światem,
pełnym cudów i niespodzianek.

"[...] góry są osobnym światem,
pełnym cudów i niespodzianek.